

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-02-21

Vår referens

Patrick Sjöborg
Förvaltningsjurist
patrick.sjoborg@malmo.se

Remiss angående Remiss Justitiedepartementet - Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1) ASN-2025-1603

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har mottagit *Skärpta krav för svenskt medborgarskap*.

Utredare har getts i uppdrag att lämna förslag på skärpta krav för svenskt medborgarskap. Syftet är att stärka medborgarskapets status och att främja ett inkluderande samhälle där individen stärks och ökar sina möjligheter att aktivt delta i samhället.

Som ett led i detta föreslås en rad åtgärder för att skärpa kraven för att förvärva svenskt medborgarskap bl.a. förlängd hemvistid, skärpta krav på utlännings levnadssätt och försörjningsförmåga.

För flera grupper där det tidigare funnits ett anmälningsförfarande hänvisas i stället till ansökningsförfarande för att förvärva svenskt medborgarskap.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)
- Tjänsteskrivelse - Remiss angående Remiss Justitiedepartementet - Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)
- Yttrande - Remiss angående Remiss Justitiedepartementet - Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)

Beslutsplanering

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-02-26

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Utredningen föreslår att det ska krävas åtta års hemvistid i Sverige för att förvärva svenskt medborgarskap efter ansökan, men kortare hemvistid ska krävas för vissa grupper t.ex. barn, nordiska medborgare, den som är gift eller sambo med en svensk medborgare, statslösa personer och flyktingar.

För barn som är statslösa sedan födelsen och födda i Sverige och för barn som fötts utanför Sverige före den 1 april 2015 till en svensk far som inte var gift med barnets mor vid födseln bör det inte uppställas krav på viss hemvistid respektive hemvist i Sverige för att förvärva svenskt medborgarskap.

Det föreslås även att kravet på en utlännings levnadssätt för att förvärva svenskt medborgarskap efter ansökan skärps på så sätt att det ska krävas ett skötsamt och hederligt levnadssätt för att kunna tas upp till svensk medborgare, och den karenstid som ska ha förflutit innan en sökande som har gjort sig skyldig till brott kan tas upp till svensk medborgare ska förlängas. Även brottslighet som har begåtts utanför Sveriges gränser ska beaktas. Kontaktförbud ska som utgångspunkt utgöra sådan misskötsamhet som gör att en utlänning inte kan beviljas svenskt medborgarskap innan en viss tid har förflutit. Även krav på frånvaro av brottslighet i anmälningssärenden skärps.

Det sedan tidigare föreslagna medborgarskapsprovet i samhällskunskap ska utökas med ett delområde som gäller mediernas roll i samhället och i delprovet i samhällskunskap ska barnets rättigheter tydliggöras.

Den som ansöker om svenskt medborgarskap ska ha förmåga att försörja sig, vilket innebär varaktig inkomst av lön eller näringsverksamhet. Utöver detta krävs att den som ansöker om svenskt medborgarskap inte får ha mottagit försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen de senaste tre åren före ansökan under en period som sammanlagt överstiger sex månader. Detta krav ska inte gälla för vissa grupper t.ex. barn eller pensionärer och heller inte om det finns särskilda skäl.

Anmälningförfarandet ska tas bort på så sätt att flera grupper i stället kommer att vara hänvisade till ansökningsförfarande för att förvärva svenskt medborgarskap. Det kvarvarande anmälningförfarandet kommer endast att omfatta vissa grupper t.ex. barn och unga vuxna i åldrarna 18–20 år som är statslösa sedan födelsen och födda i Sverige,

nordiska medborgare och barn som före den 1 april 2015 fötts utanför Sverige till en svensk far som vid födseln inte var gift med barnets mor.

Utredningen föreslår att det ska införas en särskild bestämmelse för barns förvärv av svenskt medborgarskap efter ansökan. Som villkor för barn att förvärva svenskt medborgarskap ska det krävas viss hemvist i Sverige, permanent uppehållstillstånd och styrkt identitet.

Har barnet fyllt 15 år krävs att barnet har ett skötsamt och hederligt levnadssätt i och utanför Sverige, annars inträder karenstid. En längre hemvist krävs också för den som är över 15 år. Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap ska gälla den som har fyllt 16 år. För barn som inte kan styrka sin identitet uppställs krav på att barnet har gjort identiteten sannolik och har haft hemvist i Sverige under en längre tid för att kunna undantas kravet på styrkt identitet.

Utredningen föreslår också att möjligheten för barn att förvärva svenskt medborgarskap som bipersoner ska utgå. Åldersvillkoret ska också utgå som naturalisationsvillkor. I stället ska det föreskrivas att en person ska ha fyllt 18 år, för att definiera den personkrets som kan förvärva svenskt medborgarskap enligt den bestämmelse som ska gälla för vuxna personer. Bestämmelse om dispens gällande naturalisationsvillkor bör inte skärpas.

För att bestämmelsen om förlust av svenskt medborgarskap ska vara förenlig med unionsrätten föreslår utredningen att det inte ska finnas någon tidsfrist för att ansöka om att få behålla svenskt medborgarskap, för de medborgare som är födda utomlands men aldrig varit bosatta i landet.

Utredningen bedömer att det nuvarande förfarandet vid barns befrielse från svenskt medborgarskap är ändamålsenligt och inte bör ändras, och att sådant ärende inte bör prövas av domstol i första instans. Ett beslut om barns befrielse från svenskt medborgarskap bör enligt utredningens bedömning inte heller underställas domstol för prövning.

Utredningen bedömer att det inte bör krävas något obligatoriskt deltagande vid medborgarskapsceremoni eller något annat ceremoniellt inslag som markerar slutpunkten av medborgarskapsprocessen för den som förvärvar svenskt medborgarskap, då detta skulle medföra en betydande ökning av kostnaderna för själva ceremonierna och riskerar att uppfattas som en plikt. Det saknas även enligt utredningen behov av att ta fram en medborgarskapsbok där de rättigheter och skyldigheter som följer av ett svenskt medborgarskap framgår.

Utredningen föreslår även att avgiften för ansökningsärenden ska höjas och det ska införas en avgift för ansökningsärenden som gäller barn.

Förvaltningens överväganden

Utgångspunkten för varje kommun är att den har det yttersta ansvaret för att enskilda i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver, och även om detta i huvudsak gäller de som är bosatta i en kommun, har kommunen även ansvaret för de som vistas i kommunen utan att bedömas vara bosatta där.

Utländska medborgare som har uppehållstillstånd kan ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen om förutsättningarna är uppfyllda, och om de saknar uppehållstillstånd kan de som huvudregel också ha rätt till bistånd om det krävs för att undvika en akut nödsituation. Svenska medborgare och utländska medborgare med uppehållstillstånd i Sverige likställs alltså när det gäller ekonomiskt bistånd, och medborgarskapet som sådant påverkar inte detta. Mot bakgrund av detta har förvaltningen inget att erinra mot förslaget.

Utredningen föreslår att den som ansöker om svenskt medborgarskap inte får ha mottagit försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen de senaste tre åren före ansökan under en period som sammanlagt överstiger sex månader. För att kontrollera detta ska Migrationsverket inhämta uppgifter från socialnämnden och detta ska göras med stöd av 28 § medborgarskapslagen. Utredningen bedömer att dess förslag i detta avseende inte kommer att få några särskilda konsekvenser för kommuner då det antagligen kommer att röra ett begränsat antal fall.

Från förvaltningens synpunkt konstateras att det finns en uppgiftsskyldighet för socialnämnden att lämna ut de uppgifter som begärs av Migrationsverket i ärende som rör svenskt medborgarskap. Då det är svårt att avgöra hur stor ökningen av förfrågningar till socialnämnden kommer bli, är det också svårt att avgöra vilken påverkan det kommer ha på arbetsbelastningen. Antagligen, utifrån utredningens uppskattningar, kommer det dock inte vara fråga om någon större ökning.

Förslagen i utredningen har inte någon direkt konsekvens för förvaltningens verksamhet, men det noteras också att det redan av själva utredningen framgår att förslagen kan ha negativa konsekvenser för vissa grupper, vilket i förlängningen även kan påverka förvaltningens arbete i framtiden.

Exempelvis noteras att utredningen bedömer att en del av förslagen kan leda till att det tar längre tid för kvinnor att uppfylla försörjningskravet och beviljas svenskt medborgarskap än för män. Det kan leda till att kvinnor riskerar att hamna i en beroendeställning gentemot sina män eller till att en redan existerande beroendeställning förstärks. En annan risk är att kvinnor drabbas av utestängningseffekter och över huvud taget inte förvärvar svenskt medborgarskap.

Det kan även vara värt att notera att viss forskning som det hänvisas till i utredningen visar att kortare hemvisttid för förvärv av medborgarskap förbättrar den ekonomiska integrationen för personer med utländsk bakgrund, i synnerhet vad gäller kvinnor.

Utredningen nämner även att det finns en risk att integrationen försvåras för personer som inte klarar kraven för att kvalificera sig för svenskt medborgarskap, vilket kan leda till eller förstärka känslor av utanförskap.

Utöver detta nämner utredningen att även om förslagen bedöms respektera barnkonventionen kommer de eventuellt leda till vissa försämringar utifrån ett barnrättsperspektiv. Här kan man även ställa frågan om det är för barnets bästa om en situation uppstår där förälder efter ansökan uppfyller kravet för medborgarskap och förvärvar det men barnet inte bedöms göra det.

Det kan också uppstå en situation att personer som behöver stöd och hjälp av socialtjänsten möjligen inte kommer att vända sig till socialtjänsten om de i förlängningen inte har tilltro till svenska myndigheter. Å andra sidan kan skärpta krav enligt utredningen leda till att drivkraften för skötsamhet och egenförsörjning ökar.

Det är därför svårt att uttala sig om hur utredningens syfte att främja ett inkluderande samhälle där individen stärks och ökar sina möjligheter att aktivt delta i samhället uppfylls mot bakgrund av de frågor som ovan lyfts av utredningen, och det är svårt att säga vilken effekt, direkt eller indirekt, förslagen i utredningen kan ha på den målgrupp som nämnden är ansvarig för.

Ansvariga

Louise Linde Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef